

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.I.30.188/2022/10.

A tanács tagjai: Dr. Harter Mária a tanács elnöke

Dr. Mocsár Attila Zsolt előadó

Dr. Varga Edit bíró

A felperesek: I. rendű felperes neve

(I. rendű felperes címe)

II. rendű felperes neve

(II. rendű felperes címe)

A felperesek képviselője:

Dr. Ravasz László ügyvéd

(ügyvéd címe)

Az alperesek: I. rendű alperes neve

(I. rendű alperes címe)

II. rendű alperes neve

(II. rendű alperes címe)

Az alperesek képviselője:

Dr. Bátonyi Ügyvédi Iroda – I. rendű alperesért

(ügyvédi iroda címe;

ügyintéző: dr. Bátonyi Richárd ügyvéd)

Dr. Svoren Ákos kamarai jogtanácsos – II. rendű alperesért

(jogtanácsos címe)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

a felperesek

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla

20.Gf.40.305/2021/13-II.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Fővárosi Törvényszék

17.G.40.012/2020/45.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I-II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű alperesnek 300.000 (háromszázezer) forint, a II. rendű alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, továbbá az államnak külön felhívásra 1.075.350 (egymillió-hetvenötezer-háromszázötven) forint feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperesek és az I. rendű alperes 2007. május 8-án szerződést kötöttek, amelyben az I. rendű alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a felperesek részére 205.100 CHF összegű devizahitelt tart rendelkezésre, és a rendelkezésre tartási időszak lejártáig legfeljebb 28.900.000 forint összegű kölcsönt folyósít. Az I. rendű alperes folyósította a kölcsönt a felpereseknek, akik vállalták a kölcsön és járulékai törlesztését.

[2] A felperesek a szerződéskötéskor „Kockázatfeltáró nyilatkozat devizahitelek árfolyam- és kamatkockázatával kapcsolatban” elnevezésű okiratot írtak alá. Az ebben foglaltak szerint a forinttól eltérő devizanemű hitelfelvétel előre pontosan nem becsülhető devizaárfolyam és kamatkockázat vállalását jelenti a hitel devizanemétől függően a teljes, vagy adott esetben a részleges futamidőre. Az árfolyam-elmozdulások a nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzetének változásától függően bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztő részletek forintban számított összege. A változó kamatozású hitelkonstrukciók esetében további kockázatot jelent, hogy a devizaárfolyam változásától függetlenül a hitel devizanemére irányadó nemzetközi pénzpiaci kamatok is változhatnak és a változás akár a forint kamatok változásával ellentétes irányú is lehet. Kedvezőtlen irányú kamatváltozás az árfolyam változatlansága esetén önmagában is növelheti a törlesztőrészletek összegét. Ugyanakkor az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a forintban számított adósságterhek összeadódó növekedését eredményezheti. A kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat a felperesek tudomásul vették, a hitelszerződést a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltak ismeretében kötötték meg.

[3] Az I. rendű alperes 2015-ben teljesítette a DH törvényekben előírt elszámolási kötelezettségét, 2019. február 13-án a szerződésszerű törlesztés elmaradása miatt felmondta a szerződést, 2019. szeptember 2-án pedig a szerződésből eredő követelését a II. rendű alperesre engedményezte.

A felperesek keresete, az alperesek védekezése

[4] A felperesek a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérték egyes szerződéses rendelkezések érvénytelensége, valamint az árfolyamkockázat viselésének tisztességtelensége okán. Jogkövetkezményként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérték azzal, hogy

10.753.507 forint tartozásuk áll fenn, melyet 100 havi részletben tudnak megfizetni. Állították továbbá a szerződés felmondásának érvénytelenségét is.

[5] Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Védekezésük szerint a hitelszerződés érvényes, aminek felmondására súlyos szerződésszegés miatt került sor.

Az első- és másodfokú ítélet

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet, az ítéletet a felperesek fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság helybenhagyta. Az ítéletek indokolása szerint a perbeli hitelszerződés érvényes, a felperesek megfelelő tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatást kaptak, a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat tudomásul vették, ezek ismeretében kötötték meg a devizahitel-szerződést. A felperesek a kötelezettségvállalást is tartalmazó közjegyzői okiratban kifejezetten elismerték a tájékoztatást. Az árfolyamkockázat felperesekre telepítését nem teszi tisztességtelenné, hogy a felperesek nem kaptak tájékoztatást arról, hogy a jövedelmük milyen mértékű árfolyam emelkedésig alkalmas a szerződésszerű teljesítésre. A hitelképesség elbírálása az I. rendű alperes prudens működésének biztosítása szempontjából szükséges, a nem megfelelő hitelkihelyezés nem eredményezi a hitelszerződés érvénytelenségét. Mivel a felperesek aláírták a kockázatfeltáró nyilatkozatot, az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy az árfolyamkockázat a felperesek – mint fogyasztók – számára világos és érthető volt. A szerződés szerint az I. rendű alperes nem biztosított stabil, változatlan árfolyamot a teljes futamidőre, ugyanakkor a felperesek az árfolyamkockázatot illetően korlátlan kockázatot vállaltak. Tévesen hivatkoztak az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-609/19. és C-776/19. számú döntéseiben foglaltakra, mivel azokban az ügyekben a szerződő felek változatlan árfolyamban állapodtak meg; a C-609/19. számú ügyben a szerződés kockázatfeltárását nem tartalmazott. Az EUB döntéseiben kifejtett általános értelmezés a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló a Tanács 1993. április 5-i 93/13/EGK irányelvének (a továbbiakban: irányelv) hatálya alá tartozó jogügyletekre irányadó, azonban eltérő nemzeti szabályok, valamint eltérő szerződéses rendelkezések következtében automatikusan nem alkalmazható. A C-609/19. számú ügy alapjául szolgáló szerződésben változatlan árfolyammal számoltak a szerződő felek. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének ajánlásai közjogi jellegű ajánlások, nem kötelező érvényű jogszabályok. A felperesek utalása a megtévesztésre nem értelmezhető, mert erre vonatkozó kereseti kérelmet nem terjesztettek elő. A jogerős ítélet kitért arra is, hogy a felperesek csupán a fellebbezés kiegészítését tartalmazó előkészítő iratban hivatkoztak arra, hogy a tájékoztatást későn, nem megfelelő időben kapták, elkészen előterjesztett hivatkozásukat figyelmen kívül kellett hagyni. Megalapozatlan az a felperesi érvelés, hogy a hitelkérelem időpontjában kell a tájékoztatást megadni, a felperesek által hivatkozott ajánlás sem írt elő pontos időpontot annak megtételére, az ajánlások pedig a bankok számára sem kötelezőek, csupán ajánlottak. Hangsúlyozta a másodfokú bíróság, hogy a szerződés felmondására négy évvel a DH törvényekben előírt elszámolást követően került sor. Azt, hogy a felperesek a törlesztést 2015-ben beszüntették, jogi képviselőjük is megerősítette, ilyen körülmények között viszont a súlyos szerződésszegés megállapítható, az azonnali hatályú felmondás megalapozott volt. Akkor is élhetett volna ezzel a lehetőséggel az I. rendű alperes, ha erről a szerződés nem rendelkezik.

A felülvizsgálati kérelem

[7] A jogerős ítélet ellen – hatályon kívül helyezése, az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása, a keresetüknek helyt adó határozat meghozatala iránt – a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet. Érvelésük szerint nem felelt meg az árfolyamkockázati tájékoztatás a C-670/20. számú ügy határozata [31] pontjában foglaltaknak, mert nem tárta fel az árfolyamkockázatot befolyásoló gazdasági tényezőket. A perben eljáró bíróságok nem vizsgálták szerződéskötési céljukat, holott ezt hivatalból is vizsgálniuk kellett volna. A bíróságok döntése jogkérdésben eltért a 6/2013. PJE és a 2/2014. PJE jogegységi határozatoktól, valamint a C-609/19. számú ügyben hozott döntéstől, nem állapította meg a deviza alapú szolgáltatás igénybevételének fogyasztói célját. A bíróságok nem vizsgálták, hogy a korlátlan árfolyamkockázat vállalásának mik lesznek a gazdasági következményei, és nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek sem. Az I. rendű alperes kedvező hitelbírálatából következően joggal feltételezhették, hogy a tartozásuk nem fog a kétszeresére, illetve a háromszorosára emelkedni. Az I. rendű alperes nem számolt a futamidő elején bekövetkező jelentős árfolyam- és kamatsokk lehetőségével, ha számolt volna, akkor meg kellett volna állapítania a hitelképtelenségüket. Ha a hitelbírálat alapján ezt állapította volna meg, tájékoztatnia kellett volna őket mindazon jelentős tényről és körülményről, amelyről az elvárható szakmai ismeretei és az ezen alapuló gondos eljárása esetén tudott vagy tudnia kellett volna. Nem számolt az ilyen jellegű kockázat bekövetkeztének a lehetőségével, ennek következtében nyilvánította őket hitelképesse, ebből pedig joggal feltételezhették, hogy nem fog jelentős árfolyam- és kamatsokk bekövetkezni a futamidő elején. Az I. rendű alperesnek kellett bizonyítania, hogy megfelelő időben tájékoztatta őket, ezen bizonyítási kötelezettséget az elsőfokú bíróságnak elő kellett volna írnia, azonban nem tette meg, így nem hivatkozhatott volna ítéletében arra, hogy nem volt ilyen irányú vizsgálati kötelezettsége. A bizonyítás elmaradása az I. rendű alperes terhére esik. Az elsőfokú bíróságnak meg kellett volna állapítania, hogy az I. rendű alperes a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, ezért nem megfelelő időben adott tájékoztatást az árfolyamkockázatról, ennek következtében ők nem tudták átlátni az árfolyamkockázatnak a gazdasági helyzetükre gyakorolt kedvezőtlen hatását, így a szerződés semmis. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 9/2006. (XI.7.) ajánlásának III/3. pontja szerint miután az ügyfél kiválasztotta a hitelterméket, a pénzügyi intézménynek az ügyfél hiteligényére vonatkozóan írásbeli tájékoztatást kell adnia – továbbiak mellett – a termék lehetséges kockázatairól, különösen az árfolyamkockázatról. Azaz a hitelkérelem benyújtásakor és nem a szerződés aláírásakor kellett volna őket tájékoztatni és nem is csak az árfolyamkockázatról, hanem a deviza alapú hitel összes kockázatáról. Nem volt lehetőségük arra, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat átgondolják. Az I. rendű alperesnek arról is tájékoztatnia kellett volna őket, hogy milyen gazdasági tényezők hatnak az árfolyamkockázatra, kiemelt figyelemmel a kamatparitásra, továbbá a forint árfolyamát befolyásoló egyéb gazdasági törvényszerűségekre. Ilyen tartalmú tájékoztatást az I. rendű alperes nem adott, ebből következően az I. rendű alperes abból indult ki, hogy a forint árfolyama a futamidő alatt stabil lesz. Az EUB a C-609/19. számú és a C-670/20. számú ügyekben egy megdönthetetlen vélelmet állított fel annak kimondásával, hogy a bank a futamidő végéig stabil árfolyammal számolt, ha nem bizonyítja, hogy tájékoztatta a fogyasztót az árfolyamváltozást befolyásoló gazdasági háttérrel. Abban az esetben, ha a Kúria megállapítja, hogy az I. rendű alperes a szerződés megkötését megelőzően nem adott az árfolyamváltozást befolyásoló gazdasági háttérrel tájékoztatást, akkor kötelezően meg kell állapítania a megdönthetetlen vélelem alapján azt, hogy az I. rendű alperes a futamidő végéig

stabil árfolyammal számolt, e tekintetben mérlegelési lehetősége nincsen, a vélelem kizárja annak megállapítását, hogy az I. rendű alperes nem számolt stabil árfolyammal. A megdönthetetlen vélelem alapján kötelezően meg kell állapítani az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelenységét függetlenül attól, hogy milyen egyéb tájékoztatást adott az I. rendű alperes. Az I. rendű alperesnek az aránytalan kockázat esetleges fennállását fel kellett volna ismernie a hitelbírálat alapján, olyan árfolyamkockázatot telepítettek rájuk, melyet egy átlagfogyasztó nem fogadna el, az I. rendű alperes megtévesztő információkat adott, melyek alapján joggal feltételezhatték, hogy nem vállalnak aránytalan kockázatot. Az I. rendű alperesnek arról kellett volna őket tájékoztatni, hogy olyan aránytalan kockázatot vállalnak, melyet egy átlagfogyasztó soha nem fogadna el. Az I. rendű alperes a kockázatot alapvetően befolyásoló kamatszámítás elveit az általános szerződési feltételekben szabályozta, melyet csak a szerződés aláírása után ismerhettek meg. A piaci kamatozást alkalmazó országokban az árfolyamsokk a fogyasztó gazdasági helyzetére sokkal kisebb hatással volt, mint a magyarországi egyoldalú módosítás lehetőségének elvén alapuló megoldásnál. A CHF LIBOR csökkenése ellensúlyozni tudta a törlesztőrészlet emelkedést. Árfolyamkockázatot vállaltak a forint kölcsönöknél alacsonyabb kamat érdekében, joggal feltételezhatték, hogy a kamat a CHF LIBOR-hoz fog igazodni, piaci alapon határozzák meg. Azonban ez elmaradt, a szokásos banki gyakorlattól eltérően más elv alapján, egyoldalúan és tisztességtelenül határozták meg a kamatot. Az I. rendű alperes aránytalan kockázatot telepítő általános szerződési feltételt alkalmazott, a tisztességes és méltányos eljárás elvével ellentétesen nem adott megfelelő tájékoztatást, ezért az általános szerződési rendelkezések átláthatatlanok, nem világosak. Ebből következően a kölcsönszerződés adott rendelkezései tisztességtelenek. A bíróságok nem vizsgálták a tisztességtelenül felszámított összegre tekintettel azt, hogy felmondáskor volt-e olyan mértékű törlesztőrészlet hátralékuk, ami alapot adott az azonnali hatályú felmondásra. Az I. rendű alperesnek biztosítania kellett volna a forint kölcsönöknél jelentősen alacsonyabb kamatú és törlesztő részletű szerződéses konstrukciót, amellyel kompenzálta volna a korlátlan árfolyamkockázat viselését. Kompenzációt jelentett volna, ha figyelembe veszi a tisztességtelenül felszámított összeget, ebben az esetben a szerződés felmondásakor nem lett volna hátralékos törlesztőrészlet tartozásuk. Ennek értékelése során figyelembe kell venni a Kúriának a Gfv.VII.30.071/2019/9. számú határozatában foglaltakat és a 4/2021. PJE jogegységi határozatban írtakat. A felülvizsgálati kérelem elbírálásakor alkalmazni kell az EUB határozataiban megfogalmazott jogelveket is.

[8] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és felülvizsgálati eljárási költségük megtérítésére irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

[9] Előre bocsátja a Kúria, hogy a felülvizsgálati kérelemben keveredett a 2016-os Pp.-re és az 1952-es Pp.-re (a továbbiakra: Pp.) való hivatkozás. Mivel keresetlevél benyújtásának időpontja 2015. április 23-a, a jelen perre a Pp. rendelkezései az irányadók. A Pp. 272.§ (3) bekezdése szerint, ha a felülvizsgálati kérelemben tartalmilag helyesen történik hivatkozás a jogszabálysértés tényére, de a megsértett jogszabályhely megjelölése téves, ezen okból a

felülvizsgálati kérelem nem utasítható el, ezért a Kúria érdemben bírálta el a felperesek felülvizsgálati kérelmét.

[10] Az ekként érdemben elbírált felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[11] A Pp. 270.§ (2) bekezdésében és a Pp. 275.§ (3) bekezdésében foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja, utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

[12] Az adott esetben a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, a Kúria egyetért annak helytálló indokaival is, azokat megismételni nem kívánja, csupán a felülvizsgálati kérelemben foglalt többirányú érvelés kapcsán mutat rá az alábbiakra.

[13] A szerződés célját illetően a Kúria fenntartja a Pfv.I.20.521/2020/9., a Pfv.I.21.135/2020/6., a Pfv.I.21.161/2021/10., a Pfv.I.21.520/2021/6., a Pfv.I.20.079/2022/6. számú határozataiban kifejtetteket, melyek szerint az alacsony mértékű törlesztő részlet nem lehet valamely szerződés célja (kauzája). Kölcsönszerződés esetén a szerződés célja általában egy vagyontárgy megvásárlása, egy beruházás pénzügyi fedezetének teljes vagy részbeni biztosítása, illetve bármely más, a kölcsönfelvevő által elérni kívánt cél, melynek eléréséhez az alacsony törlesztő részletek nem célt, csupán kedvezőbb feltételeket jelentenek. A kölcsön felvételére jelen esetben sem azért került sor, hogy a felperesek fizethessék az alacsony részleteket, hanem azért, hogy biztosítsák az ingatlanvásárlásuk anyagi háttérét. A törlesztő részletek nagysága valóban lényeges szerződési feltétel, melyet a perbeli szerződés esetében – a konstrukció jellegéből fakadóan – nagyban befolyásolt a lerovó pénznemnek (HUF) a kirovó pénznemhez (CHF) viszonyított árfolyam változása.

[14] Az 1959-es Ptk. 205.§ (3) bekezdése értelmében a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget a fogyasztónak minősülő ügyféllel megkötésre kerülő devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az 1996-os Hpt. 203.§-a akként konkretizálja, hogy a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, melynek tudomásul vételét az ügyfél aláírásával igazolja.

[15] A rendelkezésre álló iratok azt igazolják, hogy a felperesek írásbeli tájékoztatást kaptak az árfolyamkockázatról. A tájékoztatásból megállapíthatóan a kölcsön futamideje alatt az árfolyam-elmozdulások a nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzetének változásától függően bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás mind a törlesztő részletek forintban számított összege. További kockázatot jelent az árfolyamváltozástól függetlenül a kölcsön devizanemére irányadó nemzetközi pénzpiaci kamatok változása, ami a forint kamatok változásával ellentétes irányú is lehet. A kedvezőtlen irányú kamatváltozás az árfolyam változatlansága esetében önmagában is növelheti a törlesztő részletek összegét. Ugyanakkor az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami

kedvezőtlen esetben a forintban számított adósság terhek összeadódó növekedését eredményezheti.

[16] A felperesek a szerződéskötés napján írásbeli árfolyamkockázati tájékoztatást kaptak, tudomásul vették az abban foglaltakat. Az okiratba foglalt írásbeli tájékoztatás az árfolyamkockázatot illetően minden lényeges körülményt tartalmaz, megfelel az EUB árfolyamkockázati tájékoztatással összefüggésben felállított követelményrendszerének, továbbá a szerződéskötéskor hatályos jogszabályi előírásoknak, világos és érthető volt. A tájékoztatás kiterjedt a felperesek lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztő részletekre gyakorolt hatására, annak a mechanizmusnak a konkrét működésére, amelyre az érintett feltétel utal. A tájékoztatás alkalmas volt arra, hogy a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körütekintő átlagos fogyasztó megértse: az árfolyamkockázatot ő viseli, az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, az korlátlan.

A felülvizsgálati kérelem érveitől eltérően az I. rendű alperesnek számításokkal, közgazdasági tanulmányokkal nem kellett szemléltetnie az árfolyamváltozás mibenlétét. Ezt tartalmazza – továbbiak mellett – a Kúria Gfv.VII.30.256/2020/9. számú határozatának [31] pontja is.

A perben vizsgált árfolyamkockázati tájékoztatással szó szerint egyező árfolyamkockázati tájékoztatást a Kúria a Gfv.VI.30.237/2021. számú ügyben is vizsgálta, és 6. sorszámú ítéletéből megállapíthatóan azt világosnak, átláthatónak, informatívnak értékelte. Teljesült az az elvárás is, hogy figyelmeztették az adósokat a gazdasági helyzetük súlyos elnehezülésének lehetőségére. A Kúria ugyancsak megfelelőnek minősítette az I. rendű alperes ugyanezen tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatóját a Pfv.I.20.310/2019/6., a Pfv.I.20.386/2019/10., a Pfv.I.20.240/2020/5., a Gfv.VII.30.077/2020/5., a Pfv.VII.20.294/2021/13. számú határozataiban. A felsorolt felülvizsgálati ügyekhez képest nincs olyan különbségre utaló tényállási elem, amely esetlegesen indokolná az eltérést az adott határozatoktól.

[17] A perben korábban eljáró bíróságok vizsgálták az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségét, határozataikban kellően megindokolták az ezzel kapcsolatos álláspontjukat, eljárási szabálysértést nem követtek el.

[18] A Kúria a Pfv.I.20.079/2022/6. számú ítéletének [15] pontjában kifejtette, hogy az EUB a jelen felülvizsgálati kérelemben is hangsúlyozott C-670/20. számú ügyben arra vonatkozó szempontokat fogalmazott meg, hogy milyenek kell lennie az árfolyamkockázati tájékoztatásnak ahhoz, hogy az megfeleljen az „átláthatóság” követelményének. Kimondta, hogy egy devizában nyilvántartott kölcsönszerződés keretében, amely a fogyasztót árfolyamkockázatnak teszi ki, nem felel meg az átláthatóság követelményének az, ha az e fogyasztóval közölt információk – még ha jelentős mennyiségűek is – azon a feltételezésen alapulnak, hogy a kölcsön pénzneme és a fizetés pénzneme közötti átváltási arány e szerződés teljes időtartama alatt stabil marad. Ez különösen akkor van így, ha az eladó vagy szolgáltató nem tájékoztatta a fogyasztót az árfolyamváltozásra esetlegesen kiható gazdasági háttérrel, így a fogyasztó számára nem tették lehetővé, hogy konkrétan megértse azt, hogy a devizában

nyilvántartott kölcsön felvétele esetlegesen súlyos következményekkel járhat a pénzügyi helyzetére. Ha a szerződéses dokumentumokban nem szerepel a kölcsönfelvevőt kifejezetten arról tájékoztató szöveg vagy magyarázat, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönszerződések különös kockázatokkal járnak, megerősítheti, hogy az átláthatóság követelménye nem teljesül.

A perbeli esetben azonban nem állapítható meg olyan körülmény, ami arra utalna, hogy a szerződés teljes időtartama alatt az árfolyam stabil maradna, ezzel szemben arról szól az I. rendű alperes tájékoztatója, hogy az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztő részletek forintban számított összege.

Az EUB nem minősítette a C-670/20. számú ügy előzményét képező ügyben adott árfolyamkockázati tájékoztatást, ez nem is tartozik a hatáskörébe. A nemzeti bíróság feladata annak megállapítása, hogy a sérelmezett árfolyamkockázati tájékoztatás megfelel-e a világosság és érthetőség követelményének.

[19] A Kúria utal a Pfv.I.21.520/2021/6. számú ítéletének [22] pontjára, amely szerint az EUB a C-609/19. és a C-776/19. számú előzetes döntéshozatali ügyekben konkrét érvénytelenségi perekkel összefüggésben válaszolta meg a nemzeti bíróság kérdéseit. Az említett számú előzetes döntéshozatali eljárásokkal érintett perek kiindulópontja jelentősen eltér a perbeli ügytől, hiszen az „előzményi” perekben a kölcsönszerződések azért nem tettek említést az árfolyamkockázatról, mert az EUR/CHF paritását stabilnak, állandónak tekintették. Ezzel szemben a jelen perbeli esetben nem zárták ki a paritás változásának lehetőségét, ezért az I. rendű alperes tájékoztatta a felpereseket az árfolyamkockázatról. A felperesek éppen azért kaptak árfolyamkockázati tájékoztatást, mert nem lehetett azt teljes bizonyossággal elfogadni, hogy nem következik be olyan irányú árfolyamváltozás, amely kedvezőtlen hatást gyakorol a felperesek fizetési kötelezettségének mértékére. A perbeli esetben az I. rendű alperes tájékoztatóját a felperesek elfogadták, a tájékoztatás világos és érthető volt. Az EUB a C-609/19. és a C-776/19. számú ügyekben az árfolyamkockázati tájékoztatókat illetően nem fogalmazott meg más (vagy több) követelményt az EUB korábbi előzetes döntéshozatali határozataiban foglaltakhoz képest.

[20] A hitelbírálatot illetően a Kúria egyetért a másodfokú bíróság ítéletének [60] pontjában kifejtettekkel és megjegyzi, hogy a nem körültekintő módon végzett hitelbírálat sem eredményezné a perbeli szerződés semmisségét. Az 1959-es Ptk. 200.§ (2) bekezdése értelmében az a szerződés semmis, amely jogszabályba ütközik, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más következményt fűz. A más jogági szabályokat sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, továbbá, ha az a törvény értelmezéséből, az összes körülményből következik. Ezzel szemben a hitelbírálat esetleges – a jelen perben nem bizonyított nem gondos lefolytatása – a megkötött szerződés érvénytelenségét nem eredményezi. Az I. rendű alperes a szerződéskötéskori körülményeket vizsgálta, nem prognosztizálhatta sem a felperesek körülményeinek változását, sem az árfolyamváltozás irányát és mértékét.

[21] Az árfolyamkockázati tájékoztatás időpontját illetően a Kúria ugyancsak egyetért a másodfokú bíróságnak a jogerős ítélet [64] pontjában kifejtett álláspontjával. A felperesek fellebbezésük kiegészítésében hivatkoztak először arra, hogy szerintük az I. rendű alperes nem megfelelő időben tájékoztatta őket az árfolyamkockázatról, ezért ezzel érdemben a perben foglalkozni nem lehetett, ebből következően a másodfokú bíróság csupán megjegyzéseket tett ezzel összefüggésben, melyek helytállóak voltak. A felülvizsgálati kérelem érvei kapcsán arra mutat rá a Kúria, hogy a bíróságoknak hivatalból a nyilvánvaló, a bizonyítási eljárás során rendelkezésre álló adatokból egyértelműen megállapítható érvénytelenséget kell észlelniük. Az adott esetben a perben eljáró bíróságok nem észlelhették a felperesek által állított „nyilvánvaló” érvénytelenséget, mert a kockázatfeltáró nyilatkozat a felperesek aláírása előtti szövegrészben szerepel, a felperesek e szövegrészt követően – a szerződés aláírásával – kijelentették, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltakat tudomásul vették, a szerződést a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltak ismeretében, a kockázatok felelős mérlegelésével kötötték meg.

[22] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben nem csupán azt állították, hogy nem megfelelő tájékoztatást kaptak az I. rendű alperestől, hanem arra is hivatkoztak, hogy az I. rendű alperes „megtévesztő” információkat adott, melyek alapján joggal feltételezhatték, hogy nem vállalnak aránytalan kockázatot. Ha ez a felperesek álláspontja, az 1959-es Ptk. 210. §-ának rendelkezései szerint megtámadhatták volna a szerződést.

[23] Az ügyleti kamatra vonatkozó legfontosabb információkat (fogalma, mértéke, periódusok stb.) a szerződés 4.1., a 6.1. és a 6.2. pontjai tartalmazták, a kockázatfeltáró nyilatkozatban pedig szerepel a figyelmeztetés, mely szerint a változó kamatozású hitelkonstrukciók esetében kockázatot jelent, hogy a devizaárfolyam változásától függetlenül a hitel devizanemére irányadó nemzetközi pénzügyi kamatok is változhatnak és a változás a forint kamatok változásával ellentétes irányú is lehet. Az I. rendű alperes által közölt információk elegendőek voltak ahhoz, hogy az adott szerződés érvényes legyen, a felperesek pedig felfigyeljenek arra, hogy számolniuk kell a kamatkockázat lehetőségével is.

[24] Az I. rendű alperes a DH törvények szerinti elszámolási kötelezettségét 2015-ben teljesítette, majd 2019. február 13-án mondta fel a szerződést, mert a felperesek 2015-ben beszüntették a törlesztőrészek megfizetését.

A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Gfv.VII.30.071/2019/9. számú ítéletben arra mutatott rá a Kúria, hogy a szerződésszegés súlyát minden esetben az adott ügy körülményeihez képest kell megítélni; akkor illeti, illetheti meg a hitelezőt az azonnali hatályú felmondás joga az 1959-es Ptk. 525.§ (1) bekezdés e) pontja alapján, ha az adóst jelentősebb összegű lejárt tartozás terheli. A jelentősebb összegű lejárt tartozás a perbeli esetben egyértelműen megállapítható, hiszen az elszámolás és a felmondás között eltelt négy évben a felpereseket – a 2015. április 26-i elszámolás szerint, 2015. március 25-től kezdődően – havonta 311.953 forint összegű törlesztőrészlet megfizetése terhelte volna. Figyelembe véve a megfizetni elmulasztott havi törlesztőrészek összegét és az elszámolástól a felmondásig eltelt idő hosszát, nem állítható, hogy ne lett volna a felmondást megalapozó jelentős összegű lejárt tartozása a felpereseknek.

[25] A deviza alapú kölcsön egyik sajátossága volt az, hogy alacsonyabb kamatot kellett fizetni a forint kölcsönökhöz képest. Ez a perbeli esetben is így történt: az I. rendű alperes a forint kölcsönöknél alacsonyabb kamatozású kölcsönt biztosított a felpereseknek.

[26] A tagállami bíróságoknak döntéshozataluk során követniük kell az EUB határozataiban foglaltakat, azonban ezen követelmény ellenére sem lehet eltekinteni azon körülménytől, hogy az EUB elé kerülő ügyekben (is) a tényállások általában különbözőek és az EUB határozataiban foglaltak alkalmazása során sem érvényesülhet egy mindent felülíró automatizmus. Emellett az EUB-nak olyan értelmezésre kell szorítkoznia, amely a konkrét ügyben a nemzeti bíróság által felhasználható, csak a konkrét ügyben felmerülő tények tükrében kell értelmezést nyújtania (Meilicke-ítélet, C-83/91.).

[27] A kifejtettekből következően a jogerős döntés nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria – a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján – hatályában fenntartotta.

Záró rész

[28] A Pp. 270.§ (1) bekezdése alapján felhívott Pp. 78. § (1) bekezdése szerint az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperesek viselik a saját felülvizsgálati költségüket és kötelesek az alperesek felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amely költség az alperesek képviselőjét ellátó jogi képviselők ügyvédi, illetve jogtanácsosi munkadíjának összege, melyeket a Kúria a ténylegesen elvégzett ügyvédi, illetve jogtanácsosi tevékenységgel arányban állapított meg.

[29] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperesek kötelesek megfizetni a feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 59.§ (1) bekezdésére és 74.§ (3) bekezdésére figyelemmel, a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján az államnak külön felhívásra.

Budapest, 2022. október 5.

Dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Varga Edit s.k. bíró